

naši svilorejci pošiljajo družbi poročila, kako se obnašajo svilni črviči.

Poročilo iz Vač se glasi tako-le:

„Sl. kmetijska družba! Jez podpisani naznanjam v imenu več Vačanov, da se letos pri nas sviloprejke dobro obnašajo, zapredajo in da imamo tega blaga precej veliko. Tedaj prosim v imenu več družih, da bi sl. družba sviloprejskim kupcem to naznaniti blagovolila.“

Na Vačah 4. junija 1872.

Jožef Grilec, kmet.

Iz Novega mesta. — Po več sviloreji jako ugodnih letih upajo naši svilorejci, da se bodo svilni črvi letos posebno dobro obnesli. Črviči gosp. Smóle v Grmu (Stauden), gosp. Zoréta v Novem mestu, ter drugih svilorejcev dajejo mnogo upanja, ter bodo jeli kmalu presti. Posebno lepi in zdravi so, kakor vže sedem let zaporedoma, tudi letos svilni črviči gosp. Janeza Povšeta, posestnika v Podborštu pri Mirnej peči, ter so vže začeli presti. Dali bodo kaka 2 centa živih kokonov, ktere za seme jako priporočamo. — Tudi Yama-maï (hrastne sviloprejke), dobroznanega svilorejca g. Jan. Maha, posestnika v Slatenku, bodo se v gozdni reji letos jako dobro obnesle. O tem drugi pot več.

Potopisni listi

slovenskega učitelja svojemu pobratimu.

(Dalje.)

XIV. pismo.

Naj Te, velecenjeni prijatelj, danes popeljem v duhu najpoprej iz Karlovca po cesti, ki se vije proti jugu, in odpira tako rekoč duri v Slunjski graničarski regiment. Meja tega regimenta prestopi se kake pičle četrte ure zunaj mesta, v Rakovcu, kjer je za vojniško krajino viša realka in glavna ljudska šola. Le-sem prihaja tudi iz Karlovca mnogo mladine v poduk, kar o zimskem času ne more biti ravno od več prijetno. — Kako dobro uro naprej od tod stoji na desno ob cesti obširno poslopje „Turn“ imenovano. Je li ondi še zdaj vojaški zavod, ali, kakor so njega dni rekli, „Kadetteninstitut“, ne vem; toliko pa naj Ti povem o njem, da se je v svoji prvi mladosti v onem zavodu šolal graničarski mladeneč Latas, kterege je zadnja leta poznal skor celi svet kot slovečega turškega vojskovodjo pod imenom: Omer-paša.

Druga cesta, Jožefinina imenovana, ki tudi na južni strani pelje iz Karlovca, gre skoz Ogulinski graničarski regiment na Šénj. Tukaj ven bi se bilo podati, ako bi kdo hotel iti gledat onih Plitvičkih jezer, kterih oddelek sem v Zagrebu videl v razstavi fotografiran; al brez varne in zanesljive službe bi po tistih krajih zlasti po noči nikomur potovati ne svetoval, kar celó domačini ptujcem svarljivo priporočujejo. Še zdaj mi šine strah v ude, kedar se spominjam na neko svoje večerno popotvanje leta 1864. iz turške Kostajnevice v Sisek. Jayno trdim, da se imam morebiti zahvaliti le Mariji na Šmarni gori, ktero sem v tisti stiski v duhu klical na pomoč, da sem odšel veliki nevarnosti.

Najlepša cesta pa, ki pelje na zapadno stran iz Karlovca ter veže to mesto z Reko, je Lujizina, leta 1820. na akcije dodelana, 18 milj dolga, ki je stala 2 milijona goldinarjev. Hodil sem že po cestah Kranjskih, Koroških, Primorskih, Tirolskih, Talijanskih, Hrvaških, Štajarskih, Doljno-avstrijskih in Moravskih, pa razen one, ki je zadnja leta sklenila koroški Trbiž s Podkloštrom, nisem je videl še lepše in umetneje izpeljane, kot je Lujizina. Če ktera zasluži odlični naslov „izvrstna cesta“, zasluži ga ta gotovo; —

le škoda je, da tudi tej bo v malo letih železnica zavdala smrt ter vvrstila jo med zapuščene razvaline.

Karlovec stoji v lepi ravnini med rekama Kolpo in Korano. Okolica njegova je vrlo romantična in prijazna. Med tem, ko se proti severo-izhodu razprostira neizmerna planjava, obroblyajo ga proti jugu in zapadu nizki griči. Zlasti zapadna stran z Dubovškimi homci, ter daljni razgled tje od griča do griča noter do kranjsko-hrvaških Gorijancev daje Karlovcu in okolici njegovi sprelep obraz.

Pospremeljaj me, dragi prijatelj, zdaj še po mojih daljnih hojah. Popoldan 27. avgusta po 4. uri napotil sem se bil v prijetni družbi po ravnokar omenjeni Lujizini cesti proti Dubovcu; ta vas je Karlovcu to, kar je na priliko Ljubljani Šiška. Pod gosto senco košatozaraslega drevoreda prišetali smo do homca, na kterem žalostno medlijo začrnele zidine Dubovškega grada, ki je bil o Valvazorjevem času poletni stan Karlovških vojaških zapovednikov, zdaj pa je zapuščena razvalina, ktero vendar popolnega pogina varuje menda skrbna roka sedanjega lastnika grofa Nugent-a — če se ne motim, sinu onega hrabrega moža in generala Nugent-a, ki je zadnja leta francoskih vojská čistil našo kranjsko-dolensko stran tujega nasilnika. V podnožji Dubovškega griča je kraj, kterege so si zbrali Karlovčani v svoj posmrtni počitek. Odkar sem zadnjič obiskal te kraje, zakopali so mi tu bližnjo sorodnico s soprugom njenim vred. Naj v miru počivata! Pokopališče ima mnogo prav lepih spominkov; prizidali so zadnja leta tudi na njem kaj lično, v bizantinskem zlogu sestavljeno cerkvico, posvečeno Vsem Svetnikom (oltarna slika je kopija one podobe, ki kinči čelo I. knjige Slomšekovega življenja Svetnikov); al ker ni okrog in okrog z zidom obdano, ampak je, če se še prav spominjam, na tri strani z živim plotom ograjeno, daje to vsemu groblju nekako milo-tužni obraz. Enako ograjo imajo tudi vojaško, pravoslavno in židovsko pokopališče, ki se nahajajo — vsako posebej — vsa blizo ravnokar opisanega katoliškega.

Prišedšemu nazaj v Karlovec donela mi je naproti od „promenade“ vršča vojaška godba Slunjskega graničarskega regimenta nasprot, ki o nedeljah in tudi večkrat med tednom proti večeru Karlovčane razvedruje in kratkočasi s svojo dobrovbrano glasbo. Na večer sem še stopil v trdnjavo, da bi v kaki kavarni zvedel po časnikih, kako se je kaj svet sukal zadnje dni, ker v Zagrebu ni bilo časa, veliko stikovati po časnikih. Zamaknil sem se bil v branje tako, da je bilo zopet precej pozno, ko sem prišel do počitka. S skončaním popisom 27. avgusta tudi sklenem današnji list, z dostavkom, da v prihodnjemu še kaj povem o Karlovcu.

Tvoj iskreni

Josip L. Železodolski.

Slovensko slovstvo.

* *Kratek pregled vesoljnega sveta sploh in posebno naše zemlje.* Spisal prostemu ljudstvu v poduk in na svetlo dal Jožef Godina-Verdelski v Trstu. Z obrisom obeh polovic zemeljske krogle.

V 1. listu letošnjih „Novic“ je naznanil gosp. pisatelj, da, naprošen od več strani, naj bi na svetlo dal kratek opis svetá in posebno zemlje naše, je obljubil, da to storí. In g. Verdelski je bil mož-beseda. Drobna knjižica (obsegajoča 48 strani), osnovana na vprašanja in odgovore, spisana v lahko umevnem jeziku z debelimi pismenkami tudi za slabeje oči, in razjasnjena s podobo naše zemlje, je zdaj gotova in se v Trstu dobiva za 25 soldov pri pisatelju, ki jo je sam založil.

Se ve, da na 3 pôlah se dadó popisati le nekteri od-
delki velikega predmeta, ki si ga je stavil marljivi pi-
satelj; vendar je dober košček poduka v tej knjižici
za prosti naš narod in mladino šolsko. Bodi naj tedaj
priporočena našemu občinstvu.

Dopisi.

V Plešcih na Hrvaškem 1. junija. — Danes, pre-
drage „Novice“, imam vam celo torbico veselih dogod-
kov naznaniti. 29. maja bil je v kom. Moravicah
izbor poslanca za okraj Vrbovski, Brodski in Čubarski.
Nisem vam v stanu popisati radosti naše zdaj po dovr-
šenem izboru. Dne 28. maja o poldne so izborniki
prišli v Plešce, po obedu pa so odirjali dalje proti
Kolpi na Brod. Pri večerji, na katero so bili od pre-
častitega gosp. župnika Brodskega prijazno povabljeni,
čulo se je brezštevilnih živio-glasov. Po večerji so jeli
šteti izbornike naših okrajev, kar počí glas, kot strela
z jasnega neba, da magjaronski kandidat Akurti, on-
dotni kotarski sudec, kteremu so pred dvema nedeljami
kozé (osepnice) ves obraz razrile, ima že za svojo stran
61 glasov. Dobila je tudi ta magjaronska dušica od više
gosposke pravo, da si sme iz Ogulina vojakov izpo-
soditi! „Za Boga miloga! ne ustrašimo se jih — reče
eden izmed izbornikov — zjutraj zarano vstanimo in
idimo dalje“. In tako se je zgodilo. Medpotoma so pri-
tislili k nam še drugi, tako, da nas je bilo ravno 15
vozov, ko smo dirjali drug za drugim v Moravice. Pri-
šedši v Moravice najdemo že naše protivnike na cesti
„zobe si trebiti“. „Akurta — se zasliši glas — nima
nič več kot 20 volilcev na svoji strani!“ Od Vrbo-
skega dojde nam še nekaj volilcev z veliko svilno narodno
zastavo z napisom: „živio dr. Franjo Rački!“ —
Na kratko rečeno: izvoljen je bil dr. Franjo Rački!
Volilci naši se niso dolgo mudili v Moravicah, vrnili so
se proti Brodu, kjer so se sestali z izborniki, kateri so
ravno iz Delnic došli. Tudi v Delnicah so izbrali nar-
odnega kandidata g. Mrazoviča. Živio! — Po obedu
vrnili so se zopet v Plešce, kjer so bili jako veselo
sprejeti. Grom topov bil je celo noč slišati; vsaka druga
hiša je imela zastavo, tudi gorečih lamp bilo je dosti.
In razlegal se je glas krog in krog: Živio dr. Franjo
Rački, zastupnik Vrboško-Brodsko-Čubarski!

Iz Gradca 6. junija. A-č. — Nemški dijaki tu-
kajšnjega vseučilišča so imeli 4. dan t. m. občni zbor,
da so uredili zahvalnico profesorju dr. Domelius-u
zato, da ni sprejel službe učitelja rimskega prava na
dunajskem vseučilišču, ktera se mu je bila ponudila,
ampak da ostane še dalje v Gradcu. Da tudi Slovani
in Italijani bi bili radi pristopili tej zahvalnici, je go-
tovo, kajti dr. Domelius, po rodu sicer Nmec, je
poštenjak skozi in skozi in eden najboljših učiteljev
tukajšnje juridične fakultete; al začasni rektor dr. Bi-
schoff ni dovolil, da bi se udeležili tega zbora tudi
Slovani, kajti Nmec je pri njem „der alleinberech-
tigte Factor“. Pa akoravno je Slovanom zabranjeno bilo,
svojo hvaležnost omenjenemu profesorju naznaniti, upamo,
da je on prepričan, da ga Slovani ne čislajo nič manj
kakor Nemci, kterim je dovoljeno bilo, to tudi pred
svetom „manifestirati“.

V Rojanu 11. junija. — Čitalnica naša napravi 23.
dne t. m. veliko „besedo“; dramatični odsek predstavi
igro „Servus Petelinček“, po igri pa bode splošna
zabava pod milim nebom, pri kateri se bo obilo umetnih
ognjev vžgalo. Uljudno se vabijo vsi častiti udje h tej
veselici; neudje plačajo vstopnino ter se bodo povabili
po listkih.

Za odbor:

Ivan Dolinar, tajnik.

Iz Gorice 7. junija. —t — Čitati je bilo že v družih
časnikih, da se snuje v Gorici katoliško-politiško
društvo, ktero namerava izdajati svoj list. Še nik-
dar ni bila vrla naša duhovščina tako vneta za kako
idejo, kakor za to. To kažejo obilni zneski, ki so jih
obečali vsi slovenski duhovniki brez izjeme za cerk-
veno-politiški-narodni časnik, kateri ima biti društvu
glasilo. Pač ponosen sme biti osnovalni odbor, ki je
razposlal dotični poziv, da je njegov glas v pravo struno
zadel v srcu naše duhovščine stareje in mlajše. Res,
da so imena p. n. gg. odbornikov*) taka, da se jim
mora nehoté vsakdo ukloniti, a nič manj resnično je
tudi to, da se je po nadškofiji živo čutila potreba, kateri
ustreči je mestna duhovščina sklenila. Štvar je zdaj
dognana. Ako so moji poroki zanesljivi, izide prvi list
novega katol.-polit. organa že ta mesec. Imé mu bode
neki „Glas“. Glavni steber mu bode bistroumni Mi-
renski kaplan g. Iv. N. Stres, kateri je — če se ne
motim — že v bogoslovskem semenišču (pisan) slov.-
hrv. list uredoval. Da se mu posreči, zbrati krog sebe
cvet v slovenskem pisanji izurjene duhovščine — so-
sebeno mlajše — ni dvomiti. In tako Bog daj srečo!

Iz Kostela 3. junija. — Mi siromaki in reve iz Ko-
stela povzdignemo svoj glas v „Novicah“ zarad razde-
litve milih darov, ki so došli v občino Kostelsko, — a
žalibog! gosp. okrajni glavar pl. Fladung je prvi velik
dar — 100 centov moke (gotovine) — namesti našemu
občinskemu predstojniku Martinu Južničju pri Fari, iz-
ročil nekim ljudem, kateri so veliki del tega znamenitega
darú za-se in za svoje prijatle brez intervencije župa-
nove razdelili. Te lesice so nas nalagale, da tistih 100
centov moke je le kočevski pek Arko podaril; al zve-
deli smo, da vsa ta moka je bil dar druge strani, od
g. Fladung-a sem poslan. Največe reve, slepe, betežne,
šepaste, so klečale pred delilci te moke, pa niso je ne ene
libre dobile, a delilci sami, ki so posestniki, tovarniki,
gostilničarji, eden je mrtvaški ogleda, drug občinski
sluga, so cele vreče (žaklje) za-se pograbili. Duša tej
krivici je bil občinski pisar; on je vse to nasnoval,
med delitvijo moke pa na lov šel, češ, meni nič mar,
kdo dobi moko! Občinskemu predstojniku pa se ni
celó nič povedalo zarad te razdelitve. Zdajci prašajo
reveži: ali ni pravice, ktera bi okrajnemu glavarju
dolžnost naložila, zarad očitne delitve milodarov avizi-
rati občinske župane? Iz Postojne, na priliko, smo
zvedeli za gotovo, da je ondašnji okrajni glavar izročil
delitev dotičnim županom in župnikom. In tako se je
menda godilo tudi drugod. Naši duhovni pastirji so
zato grajali to skrivno in krivično razdeljevanje milo-
darov, in eden izmed njih je 26. maja t. l. celó očitno
rekel pri pridigi, da s takovim preziranjem revežev se
krščanska ljubezen djansko žali. Kaj pa se je na to
zgodilo? Prosimo, povejte ljube „Novice“ to milim do-
brotnikom našim! V soboto 1. junija t. l. pride okrajni
glavar pl. Fladung v Kostelsko občino, in ves srdit
najpred v Banjiloki pobere učitelja na cesti, ga na svoj
voz posadi, in ž njim naprej drdrá. Ko medpotoma g.
Fladung učitelja izprašuje zarad ove pridige, pravi
po nemški: „Diesen Teufel muß ich herausbekommen, wenn
ich auch die halbe Welt verhöre!“ (te „prelepe“ besede se
glasé slovenski: „ovega hudiča moram dobiti, če bi tudi
pol svetá zaslišati moral!“) O cartana duša, o omika nem-
čurska! Če ne greš na lov zajcev in druge divjačine,
spraviš se na lov „hudičev“ velikih in malih! Grozno

*) V zboru mestne duhovščine v osnovalni odbor izvoljeni go-
spodje so: Kanonik in nadškof. pisarn. vodja št. Bensa, častni
kanonik, bogosl. prof. in bogosl. semenišča vodja dr. Iv. Hrast,
mestni fajm. papežev kamornik mons. Iv. Kumar, c. kr. vadaice
in učit. izobraževališča katehet in mladenškega semenišča ravnatelj,
Jožef Marušič, in Iv. N. Stres, kapl. v Mirnu. Pis.